

УДК 336.67

DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2019-6-31>**Пандас А.В.***кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки та підприємництва
Одеської державної академії будівництва та архітектури***Пислиця О.В.***магістр
Одеської державної академії будівництва та архітектури***Pandas Anastasiia***Ph.D. in Economics,
Associate Professor of the Department of Economics and Entrepreneurship
Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture***Pyslytsia Olga***Master
Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture*

ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ РОСТУ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

ECONOMIC RATIONALE FOR THE GROWTH OF THE PROFITABILITY OF THE CONSTRUCTION ENTERPRISE

АНОТАЦІЯ

Величина прибутку і показники рентабельності грають ключову роль під час аналізу конкурентоспроможності підприємства будь-якої сфери. Бізнес функціонує ефективно, якщо суми виручки досить і для покриття витрат на реалізовану продукцію, і для формування прибутку. Дана основна мета керівного складу підприємства формує розуміння необхідності оволодіння знаннями і практичними навичками ефективного, сталого управління для раціонального розподілу прибутку і забезпечення зростання рентабельності підприємства. За своєю суттю рентабельність – це показник ефективності функціонування підприємства, який відображає ступінь використання виробничих, трудових, фінансових та інших ресурсів. Комплексний аналіз рентабельності дає можливість багатогранно оцінити ефективність діяльності підприємства, виявити чинники впливу та обґрунтувати доцільність упровадження інструментів зростання рентабельності підприємства.

Ключові слова: прибуток, рентабельність, рентабельність продукції, рентабельність продажів, рентабельність сукупних активів, рентабельність поточних активів, рентабельність власного капіталу.

АННОТАЦИЯ

Величина прибыли и показатели рентабельности играют ключевую роль при анализе конкурентоспособности предприятия любой сферы. Бизнес функционирует эффективно, если суммы выручки достаточно и для покрытия расходов на реализованную продукцию, и для формирования прибыли. Данная основополагающая цель руководящего состава предприятия формирует понимание необходимости овладения знаниями и практическими навыками эффективного, устойчивого управления для рационального распределения прибыли и обеспечения роста рентабельности предприятия. По своей сути рентабельность – это показатель эффективности функционирования предприятия, которая отражает степень использования производственных, трудовых, финансовых и других ресурсов. Комплексный анализ рентабельности дает возможность многогранно оценить эффективность деятельности предприятия, выявить факторы влияния и обосновать целесообразность внедрения инструментов роста рентабельности предприятия.

Ключевые слова: прибыль, рентабельность, рентабельность продукции, рентабельность продаж, рентабельность совокупных активов, рентабельность текущих активов, рентабельность собственного капитала.

ANNOTATION

For successful operation in a market environment and the strengthening of its competitive advantages, each business entity must strive to increase the efficiency of its activities. It is important at the same time to correctly determine the criteria and system of indicators to assess its level. The amount of profit and profitability indicators play a key role in the analysis of the competitiveness of enterprises in any field. Since the main goal of entrepreneurial activity in the conditions of market relations is profit, then the criterion of economic efficiency is the maximization of profit per unit of capital (resources) costs with a high level of labor quality and ensuring the competitiveness of products. Therefore, to assess the level of efficiency of entrepreneurial activity, profitability indicators are most often used. The conclusions on the results of a retrospective and perspective analysis depend on how correctly the profitability indicators are calculated, how real they reflect its essential characteristics. A business functions efficiently if the proceeds are sufficient to cover the costs of products sold and to generate profit. This fundamental goal, the leadership of the enterprise, creates an understanding of the need to master the knowledge and practical skills of effective, sustainable management for the rational distribution of profits and ensure the growth of profitability of the enterprise. At its core, profitability is an indicator of the efficiency of the enterprise, which reflects the degree of use of production, labor, financial and other resources. The role of the profitability indicator for each enterprise is very large. The main value of this indicator: profitability indicator – this is one of the main criteria for evaluating the effectiveness of the enterprise; the increase in profitability characterizes the goal of the enterprise in a market economy; the growth of the profitability indicator provides increased financial stability of the enterprise; the growth of profitability will strengthen the position of the enterprise in the competition and will contribute to the survival of the enterprise in a market economy; the profitability indicator is very important for owners (shareholders and founders), since when it increases, interest in this enterprise increases, the share price rises; the profitability indicator is important for lenders and borrowers of money, since its level allows you to assess the reality of obtaining interest on obligations, the risk of not returning borrowed funds and the solvency of the company. A comprehensive analysis of profitability makes it possible to multifacetedly assess the effectiveness of the enterprise, identify factors of influence and justify the feasibility of introducing tools to increase profitability of the enterprise. Using the proposed system of indica-

tors in practice, constant monitoring of their level, assessing their sensitivity to management decisions will significantly increase the efficiency of enterprises.

Key words: profit, profitability, profitability of products, profitability of sales, return on total assets, return on current assets, return on equity.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Особливе значення в ринкових умовах набуває управління рентабельністю підприємства як найбільш узагальнюючим показником ефективності його господарської діяльності. Така пильна увага пояснюється тим, що економічна рентабельність характеризує потенціал підприємства в діловому співробітництві, будучи гарантом ефективної реалізації економічних інтересів усіх учасників господарської діяльності, як самого підприємства, так і його партнерів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спираються автори. Вагомий внесок у дослідження рентабельності як показника ефективності функціонування підприємств зробили такі науковці: А.М. Лебедева, Л.Б. Ольшевський, Н.Г. Пігуль, М.В. Бець, І.В. Безрученко, В.П. Савчук, М.А. Болюх, В.С. Діесперов, К.О. Чигріна. Однак варто відзначити, що сьогодні існує необхідність у систематизації теоретичних та практичних знань щодо економічного обґрунтування зростання рентабельності будівельних підприємств.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Існуюча практика оцінки фінансового стану передбачає використання системи взаємопов'язаних показників рентабельності. Кожен із них має певне змістове навантаження для користувача і грає конкретну роль у механізмі управління економічною рентабельністю підприємства. Питання підвищення рівня рентабельності підприємств є досить актуальним і основна мета його повинна бути спрямована на виявлення чинників, що впливають на рентабельність підприємств та шляхи її підвищення.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є визначення пріоритетів в управлінні рентабельністю будівельних підприємств. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- розглянути теоретичні аспекти рентабельності;
- визначити пріоритети фінансового управління задля забезпечення зростання рентабельності підприємства;
- проаналізувати чинники, що впливають на рентабельність;
- виявити основні інструменти та заходи щодо збільшення рентабельності.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Рентабельність – це найважливіший узагальнюючий показник оцінки економіч-

ної ефективності господарювання, що характеризує рівень його доходності, або прибутковості, за певний період. Під терміном «рентабельність» у загальному сенсі розуміють прибутковість, оскільки він виник від слова «рента», що буквально означає «дохід» [8, с. 90].

Рентабельність повніше, ніж будь-який інший показник, відображає кінцеві результати діяльності і тому використовується як основний критерій визначення доцільності витрат, раціональності організації виробництва, ефективності використання трудових та матеріальних ресурсів, швидкості обороту коштів, позикової політики і т. д. [1, с. 43].

Показники рентабельності визначаються відношенням отриманого прибутку до кількісного показника, від якого цей прибуток залежить. Даний показник виражається у відсотках. Під час розрахунку показників рентабельності як чисельник можуть використовуватися такі показники прибутковості, як валовий прибуток, прибуток від продажів, балансовий прибуток або чистий прибуток. Джерелами коштів, за рахунок яких може бути отриманий результат, є активи, власний капітал, собівартість та ін. [6, с. 25]. Показники рентабельності характеризують ефективність роботи в підприємницькій та інвестиційній діяльності, в окупності витрат, виступаючи як інструмент інвестиційної політики та ціноутворення.

Дослідження рентабельності виробництва дає змогу розкрити тенденції розвитку та покликане вказати шляхи ефективного формування, вказує на помилки в господарській діяльності, а крім того, виявляє збільшення доходу, що, в кінцевому підсумку дає компанії змогу більш успішно здійснювати свою діяльність [5, с. 121].

Чинники, що впливають на рентабельність, класифікують так:

- зовнішні: чинники ринкової кон'юнктури та адміністративно-правові;
- внутрішні: матеріально-технічні, організаційно-управлінські, чинники економічного стимулювання і соціальні чинники умов праці [4, с. 363].

Вплив зовнішніх чинників не може бути значно зміненим, проте підприємства можуть розробити заходи адаптації для максимально ефективного використання сформованої ситуації. На противагу їм вплив внутрішніх чинників піддається корегуванню і може бути зміненим управлінськими рішеннями. Тому важливо розуміти, які наявні інструменти та які шляхи досягнення підвищення рентабельності підприємства [7, с. 2].

Закономірності росту показників рентабельності [3, с. 53]:

- зростання рентабельності продажів за умови зростання обсягу реалізації свідчить про зростання конкурентоспроможності продукції, причому за рахунок таких чинників, як якість, сервіс в обслуговуванні покупців, а не цінового фактора;

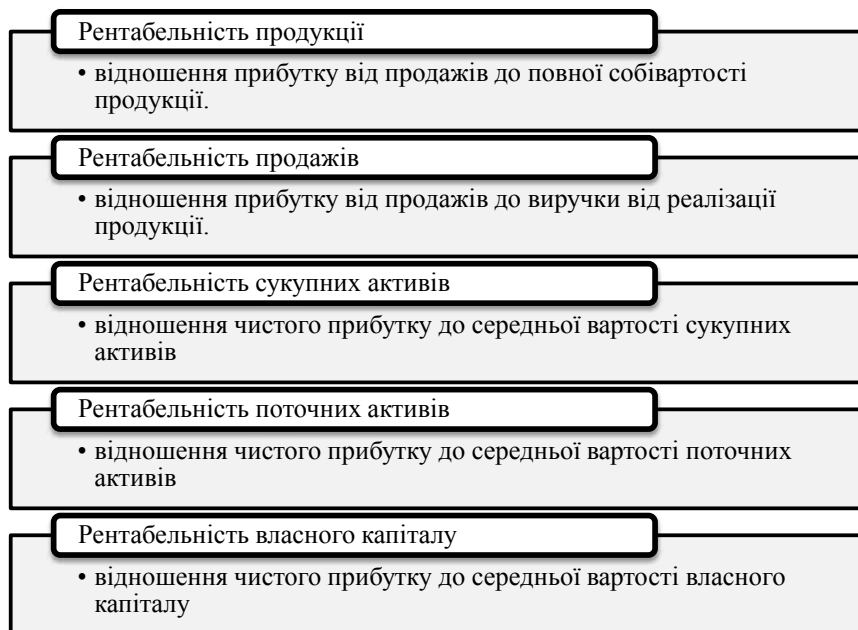

Рис. 1. Групи основних показників рентабельності

• зростання рентабельності активів є індикатором підвищення ефективності їх використання, крім того, рентабельність активів відображає ступінь кредитоспроможності організації: організація кредитоспроможна, якщо рентабельність її активів перевищує відсоток за залученими фінансовими ресурсами;

• зростання рентабельності власного капіталу відображає підвищення інвестиційної привабливості організації: рентабельність власного капіталу повинна перевищувати віддачу від альтернативних вкладень із порівняним рівнем ризику. Необхідно відзначити, що рентабель-

ність капіталу – це той показник, який має тенденцію до вирівнювання в масштабах усієї економіки, тобто низьке значення цього показника протягом тривалого часу може розглядатися як непряма ознака спотворення звітності;

• зростання рентабельності інвестованого капіталу відображає збільшення здатності бізнесу створювати вартість, тобто підвищувати добробут власників; рентабельність інвестованого капіталу повинна перевищувати середньозважену ціну капіталу підприємства, розраховану з урахуванням ринкових цін на джерела фінансових ресурсів.

Рис. 2. Чинники, що впливають на величину рентабельності

Основні чинники підвищення рентабельності такі [2, с. 148]:

- зростання прибутку;
- зниження собівартості;
- зниження витрат на виробництво продукції;
- зменшення вартості основних виробничих фондів;
- зниження залишків нормованих оборотних коштів.

Основні заходи щодо збільшення рентабельності:

1. правильне визначення оптимальної кількості використовуваних ресурсів;
2. підвищення конкурентоспроможності продукції;
3. використання факторингу;
4. придбання основних виробничих фондів у лізинг;
5. дохід від здачі майна в оренду;
6. більш широке використання засобів маркетингу для збільшення обсягу реалізації випущеної продукції і розширення ринку збуту продукції;
7. збільшення обсягу продукції;
8. застосування сучасних методів організації виробництва і праці;
9. впровадження та освоєння нової, більш прогресивної техніки;
10. підвищення продуктивності праці;
11. посилення режиму економії у витрачанні матеріальних, трудових і фінансових ресурсів [9, с. 101].

Згідно із цим, якщо правильно впроваджувати дані заходи в роботу підприємства, то показники рентабельності будуть збільшуватися, що говорить про ефективність роботи.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Показники рентабельності – основні індикатори фінансового стану підприємства. Разом із тим під час проведення фінансового аналізу важливий не стільки розрахунок показників, скільки вміння правильно трактувати отримані результати і на цій основі приймати вірні управлінські рішення щодо оптимізації економічних і фінансових процесів на підприємстві.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Винокуров Г.М. Категория рентабельности и ее место при коммерческом расчете в сельскохозяйственном производстве. *Известия Байкальского государственного университета*. 2006. С. 43–45.
2. Економіка будівельного підприємства : підручник / авт. кол.: Т.О. Окландер та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 363 с.
3. Климова Н.В. Оценка влияния факторов на показатели рентабельности. *Экономический анализ: теория и практика*. 2011. № 20(227). С. 50–54.
4. Лосева Ю.Ю. Прибыль и рентабельность как факторы укрепления финансового состояния организации. *Корпоративное управление и инновационная деятельность*. 2017. № 9(18). С. 367–369.
5. Макарова М.В., Шумакова Е.И., Бессонова Е.А. Анализ рентабельности деятельности предприятия. *Актуальные проблемы бухгалтерского учета, анализа и аудита*. 2017. С. 121–125.
6. Новиков М.А. Методы оценки и анализа рентабельности производства товара промышленного предприятия. *Транспортное дело России*. 2014. № 3. С. 24–26.
7. Ольшевский Л.Б. Рентабельность как показатель эффективности функционирования предприятия. *Подільський науковий вісник*. 2017. № 1. С. 1–3.
8. Параскан К.Н. Рентабельность предприятия и ее значение в современной экономической практике. *Тотальные аспекты инновационных технологий*. 2014. № 4. С. 88–91.
9. Тимофеева К.А. Пути повышения рентабельности. *Азимут научных исследований: экономика и управление*. 2014. С. 98–102.

REFERENCES:

1. Vinokurov, G.M. (2006). The category of profitability and its place in the commercial calculation in agricultural production. *Izvestiya Baykal'skogo gosudarstvennogo universiteta*, 43–45. (in Russian)
2. Oklander, T.O., Ped'ko, I.A., Kambur, O.L. (2018). *Economics of the construction company*. Kyiv: Tsentr uchbovoyi literatury. (in Ukrainian)
3. Klimova, N.V. (2011). Assessment of the influence of factors on profitability indicators. *Ekonomicheskii analiz: teoriya i praktika*, 20(227), 50–54. (in Russian)
4. Loseva, Yu.Yu. (2017). Profit and profitability as factors of strengthening the financial condition of the organization. *Korporativnoye upravleniye i innovatsionnaya deyatelnost'*, 9(18), 367–369. (in Russian)
5. Makarova, M.V. (2017). Analysis of the profitability of the enterprise. *Aktual'nyye problemy bukhgalterskogo ucheta, analiza i audita*, 121–125. (in Russian)
6. Novikov, M.A. (2014). Methods of assessment and analysis of profitability of production of goods of an industrial enterprise. *Transport business of Russia*, 3, 24–26. (in Russian)
7. Ol'shevs'kiy, L.B. (2017). Profitability as an indicator of efficiency of functioning of the enterprise. *Podil's'kiy naukovyy visnyk*, 1, 1–3. (in Ukrainian)
8. Paraskan, K.N. (2014). The profitability of the enterprise and its importance in modern economic practice. *Total'nyye aspekty innovatsionnykh tekhnologiy*, 4, 88–91. (in Russian)
9. Timofeyeva, K.A. (2014). Ways to increase profitability. *Azimut nauchnykh issledovaniy: ekonomika i upravleniye*, 98–102. (in Russian)